

Антифон

KWARTALNIK
DIECEZJI
PRZEMYSKO-
NOWOSĄDECKIEJ

ТРИМІСЯЧНИК
ПЕРЕМІСЬКО-
НОВОСАНЧІВСЬКОЇ
ЄПАРХІЇ

Antyfon

№ 4 • ЖОВТЕНЬ - ГРУДЕНЬ • 1997 • PAŹDZIERNIK - GRUDZIEŃ • № 4

У номері:

Прославлення
Сяніцької
Чудотворної Ікони
Божої Матері

Празник Священно-
мученика Максима

„Projekt na zniszcze-
nie Rusi” z 1717 roku

Чудодійна Січова
Ікона

Народний бунт у
Краснобрідському
монастирі 1614 р.

Почитання ікон у
Православній
Церкві

Крест сирота

Різв'яний сон

Антифон

KWARTALNIK
DIECEZJI
PRZEMYSKO-
NOWOSĄDECKIEJ

ТРИМІСЯЧНИК
ПЕРЕМІСЬКО-
НОВОСАНЧІВСЬКОЇ
ЄПАРХІЇ

Антуфон

*тобто перезвук
про те, що діялось,
діється, або діятись буде;
що боліло, болить,
та, надіємось - боліти не буде;
у часі і просторі,
у серцях і серцеподібних листках
між Ялопрадом і Сяном,
і по всій землі...*

Antyfon

**KWARTALNIK
DIECEZI
PRZEMYSKO-
NOWOSĄDECKIEJ**

Ukazuje się
z błogosławienstwa
J. E. Ks. Arcybiskupa
ADAMA

Kolegium redakcyjne:
Ks. Roman Dubec
(sekretarz redakcji)
Ks. Julian Félenczak
Ks. Protodiakon Antoni Jaryj
(zastępca red. naczelnego)
Ks. Władysław Kaniuk
Ks. Andrzej Kwoka
Piotr Trochanowski
(redaktor naczelny)

Treść pisma:
życie religijne Diecezji
Przemysko-Nowosądeckiej,
jak również
Cerkwi Prawosławnej
w Polsce i w Świecie;
historia, literatura, inne.

Redakcja zastrzega sobie
prawo skracania
nadsyłanych materiałów,
jak również opatrywania ich
własnymi tytułami.

Adres redakcji:
38-300 GORLICE
ul. Brzechwy 2

W numerze:

Редколегія -	
Христос Раждається!	3
Народна віншуванка -	
Гей, добрий вечір	4
(пт) -	
Прославлення Сяніцької Чудотворної Ікони Божої Матері	6
о.Володимир Канюк -	
IV річниця канонізації Священномученика Максима	9
сл. і муз. Петро Мурянк, гарм. Андрій Клинковській -	
Піснь в чест Священномученика Максима	10
(рд) -	
со - gdzie - kiedy - jak - dlaczego - i... ..	12
„Українська Газета” -	
Елладська (Грецька) Православна Церква	13
Володимир Лагода -	
Чудодійна Січова Ікона	14
о.Роман Дубец -	
Народний бунт у Краснобрідському монастирі 1614 року	16
Архієпископ Адам -	
Почитання ікон у Православній Церкві	19
ks.Roman Dubec -	
„Projekt na zniszczenie Rusi” z 1717 roku	23
народна скарбниця -	
Ей, стояла зоря	27
А.Ив.Л. -	
Крест - сирота	28
о.Петро Ковальчик -	
Різдвяна зірка	32
О.Веригина -	
Різдвяний сон	32
(написали до нас - listy)	34

Na okładce: Sanocka Cudowna Ikona Matki Boskiej.

Христос Разідається!

Не знаємо, Дорогі Читачі, чи це радісне поздоровлення вспіє до Вас на час. Маємо бо проблеми з нашим „Антифоном”. Він все ще у диточому віці, ще й добре на ноги не став, а тут сповновати треба вимоги зрілого життя. Різно бувас. От хочби з попереднім числом. Редакція вбрала його в, якомога, найгарніші шати, а воно вийшло до світа пібито у болоті випачкалось. Треба, просто, виростнути, а на це часу треба.

Ай-бо ми взялися до парікань, а тут Новий Рік, чудовий Різдвяний

час за плечима. В отакий час всякому існуванню, тому безжурному, ситому, а ще більше тому сумному, похиленому долею, родить душа надії. По хатах ходять полазники, колядники, щедраки, бажаять, вішують, „сіють, сіють, посівають” — з Новим Роком нас вітають.

Ми також хочемо, очами щирої душі, зайти у Ваші хати, у Ваші сім'ї, у Ваше життя, й гарненько-красенько відвітатись з Вами.

Забіліс світ, чистеньким простиралом, наче Святвечірній стіл, вкрис пані Зима земличку святу нашу. Омивись студеною водичкою, з першою зіркою сядемо Вечеряти. Сядемо чисті, як той новий, іскристий сніг. Й такими підемо з колядою на устах у церкву, славити Новонародженого Младенця та просити Його — нехай благословить сповнитись всім нашим спам-мріям. На цю Святу, Різдвяну Ніч й на весь Новий - 1998 - Рік.

Редколегія

Гей, добрий вечір!

*Гей, добрий вечір, тисовий столе,
Тисовий столе, славний соборе.
Ой, пише, пише сам цісар з Риму,
Скликає народ до Вифлеєму.
До Вифлеєму люди числити,
Люди числити, данини садити,
А в Вифлеємі темная нічка,
Пречиста Діва туди-то пішла.
В Вифлеєм пішла, містом ходила,
У всіх ся жидів на ніч просила.
Чевірні жиди нічліг не дали,
Пречисту Діву з міста прогнали.
Прогнали Її в чистое поле:
„Гей, Боже, Боже, ніжки мня болять!
Ніжки мня болять, мороз стинає,
Ой, повертаю в вівчарську стайню.“
Ой, стайня, стайня, славная стала,
Славная стала, Христа нам дала.
У жолобочку сіна вязочка,
Сіна вязочка від морозочка.
Гей, тани, тани, Білий морозе:
У жолобочку Христос, Син Божий!
А коло Христа кінь з воликом став,
Кінь з воликом став просити Христа:
„Ой, Христе, Христе, вроди нам сінце,
Вроди нам сінце, зелене винце!
Зелене винце, яру пшеницю,
Яру пшеницю, всяку пашницю.*

Гей, роди сінце волам рогатим,
Воли рогаті газдам богатим.
А ворон-коня вельможним панам,
Вельможним панам, цісарским синам.
Зелене вино людям на закін,
Яру пшеницю в церкву на престіл.”
Всім господарам щастя, здоровля,
Щастя, здоровля, ще й вечір добрий
З господиночков, всев челядочков!
А в колядочку хоть меду бочку!
Всім господарам щастя, здоровля,
Щастя, здоровля, прибуток добрий!
Всім господарам, державним панам,
Державним панам, духовним отцям!
Аби ся мали, як земля мая,
Як земля мая, Пречиста в раю,
Що Христа носить, ще й Бога просить
Усему світу з води і роси.
Гой, дай Боже!

ПРОСЛАВЛЕННЯ СЯНІЦЬКОЇ ЧУДОТВОРНОЇ ІКОНИ БОЖОЇ МАТЕРІ

Багато води сплинуло Сяном від часу, коли мав я щастя через літа, майже день . у день, молитися перед Іконою Сяницької Божої Матері. Тут власне, перед Нею, на бичному престолі служились щоденні заказні Служби Божі. Так базжали — по видимому, від колись — люди, така склалася традиція, так і велів та благословив Господь Бог. Часто відправлялись перед Владичицею й молебни до Неї. Приходилося мені нераз спостерігати за очима сяницьких, тодішніх „моїх” співачок, і я завжди бачив у тих очах могутню віру, якої мені, молодшому, пройдисвітлові, не завжди ставало. З роками слабшали голоси пань і бабусь, та душі їх незмінно співали, незмінно горіли. Перед Іконою, перед Матінкою, як її залюбки називали, розказуючи нераз про її чудотворні діла. ...Проминули роки з водою Срібнолентого... І знов стояв я перед Іконою Сяницької Божої Матері — у День Ї Прославлення. Стояв та думав: де єс ти співаючі душі?.. Питав я сам себе, хоч добре знав що багато з них відійшло у вічність. Не діждали Прославлення Ікони своєї Матінки. Чому?.. Недоречна дотеплівість... Кому єсйти, а кому відходити — коли покличе Господь. Відійшли, але бачиш — залишили співаючі душі, блимаючий полумінчик своїх горючих вірою очей. До Неї. До Матінки. Це відчувається. Хоч світ змінюється, мивються люди, поститься отой невидимий дух-поломінчик під зводами сяницької — тепер вже Архікафедри.

6 вересня 1997 року, відразу після торжественних Богослужб у честь Священномученика Максима в Ждніні та Горлицях, з'їхались до Сяюка Достойні Гості на чолі з Його Блаженством Василієм, Митрополитом Варшавським та усієї Православної Церкви в Польщі. Прибули на Торжество, яке зустрічається дуже рідко, а на націй малій батьківщині, Сяницькій Землі, Лемківщині, йому приходило вивопнитись — чи не уперше.

Вже на празничній суботній Всепочній, з висоти церковного хору — на якому „панувала” у своїй професійній досконалості папіматка Маріанна — вчувалось оцю величавість події. Не тільки через численно зі-

brane священство (що зрештою не буває у нас дуже часто). Не тільки через те, що там у долині, по лівій стороні, під стіною, акуратно недалеко Престолу Сяницької Владичиці, притулився знаменитий та широко-відомий о. Юрій Шурбак з оператором звуку біля награвальної апаратури — щоб записати усе це, що сьогодні й завтра вискажуть, виспівають піднесені душі... Власне, власне — оця піднесеність, оцей дух, який хвилина родить, або ні, без огляду на велич офіційної інсценізації, власне він був тут домінантою. Без сумніву, спричинилась до цього віра поколінь, велика честь віддавана ними Чудотворній Сяницькій Іконі Божої Матері.

В неділю, 7 вересня зійшлись, з'їхались вірні не тільки з нашої єпархії, бачилось земляків з західних земель, були також священники та вірні з Холмщини та Білосточчини, навіть з України та з Америки.

Прекрасно вітали на східцях церкви сяніцькі діточки Владик — Його Блаженство Митрополита Василія та Його Високопреосвященство Архієпископа Адама. За ними же, з хлібом та сіллю, підійшов перед Архієреїв староста сяніцької церковної громади, пан Володимир Марчак. Руки його дрижали так сильно, що, здавалося, сіль розсиплеться по землі. А коли став говорити — провів дроз у людські серця. Всім відомо, що пан Марчак писати й говорити вміє, та у се святе торжество Прославлення знісся на вершини красоти словесності. Це не говорили літні вже уста, це говорила вічно молода душа. Були у цій бесіді страждання народу, були спомини, тремтіння пройденних літ і доріг, був отой проспів живої віри його покоління — про який говорив я скоріше, — покоління, яке у більшості залишилося за ним, та дух його невмирущий. В очах промовці, хоч і вогких, як у всіх навколо, була невисловлена радість, необ'ємлема надія та покірنا, глибока подяка Матінці, його Матінці, Матінці Народу...

На такі слова, таке горіння, неможливим було не відказати подібно. А що Його Блаженству, Митрополитові Василію слів також ніколи не приходилось шукати, мали ми

змогу насолодитись красою та сивенькою мудрістю. Хоч Їх Блаженство родом з північного Підляшшя, знад далекої Нарви, знають добре наші пройдені та сьогоднішні болі і, що важне, ніколи не стримуються щоб про них не заговорити. Й на цей раз не залишили нагоди.

У церкві вітав Владик Парох Кафедри Св.Троїці, Сяніцький Декан о. прот. Іоан Антонович. Розповів про ціль, що скликала всіх до святині, у якій немалі вже роки приходиться йому служити. Поділився Отець Парох з усіма небуденною радістю почавшогося торжества. А оскільки вже сама особовість Отця, лагідна, справжньо священнича поведінка, милозвучний м'який голос, прикмети що завжди лікуюче діють на вірний народ, усі ввійшли у храм з істинно молитвеним настроєм та почуттям величчі Події.

...І виповнився Храм Матінки чудовим співом, заяснів, розцвів нашим чудовим обрядом...

Не буду проводити з Шановними Читачами Божественної Літургії. Не із-за переконання, що нібито кожна Служба Божа до себе подібна. Ні, — бо кожне недільне і святочне, на протязі року й років, Єднання з Богом, вірний християнин переживає окремо й інакше. І я, малий раб Божий, пережив це Богослуження — тимбільше, що ТАКЕ — по-новому. Але не готовився (акуратно я) писати про подію. Не рестрував у пам'яті деталів, осіб. Тому задержусь ще лише на самій провідній частині торжества.

Вступом до цієї частини - чину Прославлення Ікони було виступлення Його Високопреосвященства Владика Адама з рефератом на тему: „Почитання Ікон в Православній Церкві”. Цей глибокозмістовий текст, — до якого, краще ніж суха форма „реферат”, підходило-б окріслення: мудра й гарна розповідь, — вислухали присутні з великою увагою. (Друкуємо цю православну апологію Ікони у нашому часописі [перша частина у попередньому числі]).

...Й почався сам чин Прославлення. Сяніцька Богородиця, яка за Божественною Літургією знаходилась на головному престолі, тепер розмістилась посеред церкви, мовляв — ввійшла у народ, який щільним півкругом обійняв Її. Щоб бути близько, щоб почути кожне слово з Її Прославлення, щоб, припавши на коліна, вислухати оцю молитву до Неї:

„О Пресвята, Владичице Богородице, прославлена в Іконі Сяніцькій. Прийми недостойну молитву нашу і сохрани всіх нас от напасти злих людей і від несподіваної смерті, і даруй нам перед кінцем покаяння, і зм'ягчи серця наші. Укріпи в нас Православну Віру, всели в серця наші дух Страха Божого, дух благочестія, дух покорности, терпеливості і любові...”

...Всели в серця наші... дух покорности, терпеливості і любові... Все одне, й між іншим — дух покорности... Бо Тобі, не нам, судити світові за терпіння покоління, за наші терпіння... Всели в серця наші й дух любові, бо жити без неї не дасться...

Щира сльоза зворушення — це велике багатство людини. Не бракло і на сяніцькому торжестві цього багатства. Сльози не впинились й тоді, коли в завершальних хвилинах торжества зібралась перед Престолом Сяніцької Божої Матері шкільна молодь — щоб пересказати, переспівати за Шевченком та іншими митцями слова, й не тільки слова, найкращі горіння серцець. Юним наступцям проводила, очевидно, пані-матка Маріанна, вірна супруга о.протодиякона Антонія Ярого, який — не втекло це від нашої уваги — багато спричинився щоб завершальна хвилинка була сльозозю теплою...

...Незмірно тихим впродовж торжества були — поза згадуваним рефератом-розповіддю — наш Владика, Господар події. Але чи подія може бути подією без господаря?! Ото ж — дякуємо за Прославлення самоперше Вам. Це ще одна чудова квітка, що розцвіла на нашій землі за час Вашого Архієрейства.

(пт)

Застѣпнице землі нашея Престѣла Бѣе, возлюбившаа
землю Галицкую, и в княземъ градѣ Сяноцѣ чуждѣ
своѣ гвѣнѣшаа сохранилаи градъ и людѣ еѣ врагъ кидимыхъ
и невѣдимыхъ; заступница за вѣрнихъ, Твѣѣ поущихъ:
спаси нас, вѣщце, Престѣла Дѣо.

IV РІЧНИЦЯ КАНОНІЗАЦІЇ СВЯЩЕННОМУЧЕНИКА МАКСИМА

5 вересня в православній церкві Покрови Пресвятої Богородиці в Ждїни розпочали ся святкування IV річницї канонїзаціі о. Максима.

На торжества приїхал Архієпископ Адам зо Санока, котрого традиційні, при церкві, привитано квітками, хлібом і сілю. В церкві привитал Владыку о. Роман Дубец, котрий полнит обовязки пароха Ждїни. Потім вшыткы в крестным ході пішли на цмынтір, де спочывають мощы Священномученика Максима, штобы торжественно одправити молебен ку Його чести. Молебен возглавлял Владыка Адам при участі священників нашой епархії та о. прот. Андрея Якімюка - пароха Смятыч. По молебні Владыка припомнул жытя Свщмуч. Максима, Його труды в селах Радочини, Грабі і Ожынній та Його смерт в 1914 році. Владыка підкріслил значыня канонїзаціі о. Максима - як припоміння вшыткых тых безіменних жертв Талергофх і інчых вязниц. Священномученик Максим є символом страждань нашого народу. і Він, як сден з тых численних, што згынули, остал покликаний до лику святых і стал ся їх покровителем пред Престолом Всевышнього.

В часі молебна і всеночной співал хор під диригуванюм п. Маріанны Ярой. Прекрасні звучали стихиры, тропар і кондак Свщмч. Макму. Своім змістом перенесли нас до часів жытя Священномученика, припомнули Його дорогу жытя та істоту Його служыня Богу і свойому народови.

На закінчыня всеночной о. прот. А. Якімюк, бывший парох Гладышова, повіл витальне слово, керуючы го передовшыткым до бывших своїх парафіян. Звернул увагу на того, же Лемкы повини быти горды, а особливі Ждїняне, же то з їх села, з їх многострадальной Лемковины походит Священномученик Максим, Котрого імено уж на все вписано до православных календарів цілого світа. І гнеска знають о Ним вірны не лем в Польшы, але і в інчых краях.

В передден Його памяти хтіло бы ся видіти дуже вірных, які приходят поклонити ся Його мощам. То передовшыткым місцевы повинни быти тима, котры міцно утвердят почыгання Свщмч. Максима в нашій Церкві і народі. Товды буде ту приходитьо велике число вірных, а Богослужыня одправляти ся будут через цілу ніч. Товды молитва згуртує нас при Сынї лемківской землі - Отцю Максимі.

По словах о. прот. А. Якімюка, Владыка подякувал священникам і вірным за спільну молитву, призываючы на нас архієрейске благословліня. Ждїняне запросили достойных гости на спільну вечерю.

6 вересня в церкві - памятнику мученичской смерти о. Максима в Горшїях торжественно одзначено 4 річницю Його канонїзаціі. Перед Літургією традиційні витано нашого Владыку. Перед входом до церкви — квітюм, хлібом і сілю, в святыни — з крестом, через пароха, о. Романа Дубеца.

Божественну Літургію возглавляв Його Высокопреосвященство Архієпископ Адам в сослужінню подібним як в Ждъни. Співал тіж хор ведений через п. Маріанну Яру.

Церков такой до кінця заповнила ся людми, через што якбы сполнили ся вчерашні слова о. Андрея Якімюка.

Горлишка церков з рока на рік приберат на красі. В передден свята розобрано рштуваня, які служили

іконописцям з України при розписувано куполу. Теспер смотрячы догоры, вірны взріли масстатичну Постаць благословляючого Ісуса Христа.

На закінчяня Літургії одбыл ся обхід і прозвучали уставны многолітствія. Потім Горличане запросили гости на полуденок в парафіяльнм домі.

о. Володимир Канюк

Піснь в чест Священномученика Максима

Слова і музыка: Петро Мураяка

гармонізація: Андрій Кшиковскій

andante

1) От-че Мак-си-ме пре-слав - ний, Ты як зір - ти - ця сві - тиш,

Те-бе як при-мир ви - ді - ти прагне наш рід право-слав - ний.

allegro maestoso *andante*

За рід і ві - ру Ты жытя дал, Ты найпро-стій-ше прав-ду звал, в по-слід-ніх

сло - вах сво - их уст: „Да жи - вет Свя - та - я Русь, і Свя -

то - є Православі - є да жи - вет, да жи - вет.”

tr andante cantabile

2) Лі - то ся те - пле кін - чы - ло, го - ры пла - ка - ли ве - рес - ньом,
в жыт - я Тво - ї - го вес - ні вшыт - кы ся сны пе - ре - сти - ли.

andante con moto

3) Тріск тве - рів про - сті - р пе - ре - шыл і на гор - лиц - кым бру - ку

пта - хом роз - про - стер Ты ру - кы, смер - тью мо - ло - ді - ст за - вер - шыл.

4) Очы Русіїв по - гля - ді - ли, і во в'яз - ни - чн - ых ві - кон - цях
слез - ы за - гму - ли сон - це і вкры - ла сму - та ден бі - лі - й.
4 стрі - чку сьві - тат ся за пар - ти - тур - ом і стрі - чкы. По - ті - м при - пі - в: „За - рід і ві - ру...”

☞ Wykopaliska archeologiczne w Ziemi Świętej wciąż potwierdzają wydarzenia opisane w Biblii. Niedawno znaleziono płytę z fenicyjskim napisem potwierdzającym istnienie miasta Ekron, dokąd Filistymianie odwieźli przechwyconą arkę Przymierza. W pobliżu izraelskiego miasta Esadot archeologowie odkryli 7 długich kosmyków włosów sprzed około 3 tysięcy lat. Właśnie w tym miejscu Dalida obcięła Samsonowi włosy (Sędz. 16, 18-19). Biochemiczna analiza włosów wykazała że należały one do człowieka posiadającego nadludzką siłę, przewyższającą kilkudziesięciokrotnie siłę średniego mężczyzny.

☞ Krzyż z I wieku n.e., wykuty w skalnej ścianie odkryli pracownicy Muzeum Sztuki im. A. Puszkina w czasie wykopalisk w mieście Kercz na Krymie. To jeszcze jeden dowód, że chrześcijaństwo rozprzestrzeniło się tam od zarania.

☞ Wznoszona w Użhorodzie katedralna cerkiew pw. Podwyższenia Krzyża Świętego będzie jedną z największych świątyń na Ukrainie, o wiele większą - dla przykładu - od Soboru Włodzimierskiego w Kijowie. Wysokość katedry - 50 metrów, szerokość - 40 metrów, długość u podstaw - 60 metrów.

☞ Państwo zwróci majątek Monasteru Rylskiego w Bułgarii, jednej z największych świątyń prawosławnych w południowo-wschodniej Europie - postanowił parlament w Sofii. Założony w X wieku monaster, który w okresie niewoli tureckiej był ostoją bułgarskiej świadomości

narodowej, odzyska lasy, warsztaty i ziemie zabrane mu przez komunistów.

☞ Sobór Rosyjskiej Prawosławnej Cerkwi w Zagranicy, który obradował w Nowym Jorku od 3 do 13 września 1996 r., przyłączył do pocztu swoich świętych Św. Męczennika Maksyma Gorlickiego z określeniem „od łacinników ucierpiałego”.

☞ Radio Watykan 1 września br. podało, iż w Rosji zwiększa się ostatnio liczba morderstw dokonywanych na prawosławnych księżach. W ostatnim okresie zamordowano księdza w Petersburgu wchodzącego w skład Rosyjskiej Prawosławnej Cerkwi w Zagranicy oraz przedstawiciela Moskiewskiego Patriarchatu do spraw ekumenicznych kontaktów z Watykanem.

☞ Ukraińska prawosławna świątynia w mieście Jutika w stanie Nowy Jork ucierpiała od satanistów, którzy splądrowali ołtarz i zbeszcześcili dla swoich rytuałów kielich, krzyż i szaty liturgiczne. Zniszczono również całun (płaszczennicę) i ewangelię; na ścianach świątyni powydrapywano słowo: szatan.

☞ 27 września br. doszło na Krymie do spotkania patriarchów, Moskiewskiego Aleksego i Konstantynopolitańskiego Bartolomusza. Rozmawiano m.in. na temat sytuacji religijnej na Ukrainie i przyszłości Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej.

☞ Od 1 października bieżącego roku, po więcej jak półwiecznej przerwie, rozpoczęto oficjalnie naukę religii w bułgarskich szkołach. (rd)

ЕЛЛАДСЬКА (ГРЕЦЬКА) ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА

посідає в православному диптиху одинадцять місць, хоча є апостольською. Така ситуація склалася завдяки історичній долі цієї Церкви, що протягом понад 1100 років була складовою частиною Константинопольського патріархату. Її розвиток як окремої одиниці почався лише в ХІХ ст., коли у зв'язку з занепадом Османської імперії став можливим національно визвольний рух поневолених нею народів. Повстання в Греції 1821 р. очолила православна єрархія, його благословив архієпископ Патарський Герман.

Наслідком цих подій стала фактична автономізація елладських єпархій від Константинопольського патріархату. І січня 1822 р., після проголошення Греції незалежною федеративною державою, їхня самостійність ще більше зміцнюється, а православ'я проголошується „наївноїю релігією Королівства Грецького”. Природно, що в такій ситуації постало питання про статус Грецької Церкви. Внаслідок складних політичних перипетій її в 1833 р. проголосили автокефальною, однак при цьому було порушено існуючі в Церкві правила. Таким чином, Елладська Церква на 17 років була позбавлена можливості спілкуватися з іншими православними Церквами, оскільки жодна з них не визнала її автокефалії.

Ситуація нормалізувалася лише після Помісного собору Константинопольського патріархату 1850 р. який

ухвалив рішення про надання Елладській Церкві автокефалії. Сьогодні її становище в державі визначається Конституцією 1975 р., у відповідності з якою Церква відокремлена від держави й має право вільно влаштувати своє життя.

Елладська Церква має 77 єпархій, які з 1922 р. іменуються митрополіями, а всі правлячі архієреї носять титул митрополитів. До їх складу входять 7,5 тисяч храмів, близько 200 монастирів і біля 10 мільонів вірних. Найвищим керівним органом Церкви є Священний Синод і Генеральна Церковна Асамблея, до складу якої входять делегати єпархій. У Постійному Священному Синоді - 12 членів. Його очолює глава Церкви, що носить титул архієпископа Атенського і всієї Еллади. Синод керує Церквою через свої комісії та секретаріат.

Підготовку церковних кадрів ведуть факультети при Атенському та Фессалонікійському університетах, а також сім богословських інститутів та вісім семінарій. Церква випускає чимало періодичних видань, серед них офіційний орган Синоду „Екклесія” (грецьк. - церква). У своєму розпорядженні Синод має друкарню, а з 1987 року і власну радіостанцію з окремим каналом в етері. Церква веде значну суспільно корисну роботу, її центр розташований в Атенах.

(за „Українською Газетою”)

ЧУДОДІЙНА СІЧОВА ІКОНА

Згідно з уявленням українського народу, землі Запорізької Січі завжди перебували під особливою увагою Божою. Тут вирішувалась протягом багатьох століть доля України, на цій землі стверджувалися християнські цінності нашого народу. Близько 1400 року козаки-християни відновили давній монастир на святому дніпровському острові в місцевості Половище (тепер у межах Дніпропетровська). Монастир став головним святинищем січовиків. Давні документи свідчать, що за часів Богдана Хмельницького (близько 1655 року) „тут було багато монахів”.

Саме з цих місць походить старокозацька ікона Божої Матері. Запорожці вважали її чудотворною, звертаючись до неї з найбільш сокровенними проханнями, вважаючи, що кожне промовлене перед нею слово буде почуте Ісусом Христом. Перед нею вони присягали віддати життя за волю української землі.

Деякі відомості про неї ми зустрічаємо в „Летописи Екатеринославской уцной комисии” та „Екатеринославских епархиальных ведомостей”. В. Беднов твердить: „Ікона Божої Матері... у 60-х роках XVIII стол. знаходилася в олтарі Свято-Миколаївської Новокодацької церкви і вже тоді вважалася чудодійною. На уклін до цієї святині сходилася велика кількість богомольців на лише з меж вольностей Війська

Запорозького Низового, але й з Гетманщини, і навіть з українських земель, які входили до Польсько-Литовської держави. Сюди прибували не тільки прості, але і високоповажані особи з широкими адмістративними повноваженнями: козацька старшина і сам кошовий Петро Іванович Калнишевський... На ікону була звернена особлива увага військового керівництва — за наказом кошового Калнишевського 26 грудня 1770 року її було перенесено з вівтаря і поставлено у знову зробленому ківоті за правим крилосом для того, щоб кожний міг прихилитися до улюбленої ікони. Ківот був зроблений коштом військового осавула Василя Письмича... Факт перенесення ікони з вівтаря на нове місце в сутності був офіційним визнанням чудодійності ікони.

Опісля зруйнування Запорізької Січі окремі духовні особи промисковської орієнтації з Слов'янської і Херсонської консисторій утворили комісію, яка прагнула нібито вирішити ступінь чудодійності ікони. Світлі розуми українства того часу рішуче виступили на захист святині. Архієпископ Євген Булгаріс з причини особливої цінності й чудодійності ікони у вересні 1779 року переніс її в архиєрейський дім, який знаходився в Полтаві в Хрестовоздвиженському монастирі. У цьому монастирі найсвідоміші українські

Запорізька ікона
Покрови Пресвятої Богородиці
із відображенням церков
збудованих гетьманом Іваном Мазепою

голови перед чудодійним образом Божої Матері молилися до Господа Бога, щоб звільнити неньку Україну зпід поневолення. Серед тих, хто склали домовленість перед народною святинею про боротьбу задля врятування Вітчизни, міг бути представник славної родини духовного служителя церкви з колишньої Запорізької Січі — Іван Петрович Котляревський та інші.

Ісус Христос почув їх звернення і освятив душі багатьох українців

патріотичним вогнем боротьби за самостійну Україну. На початку XIX століття росіяни пограбували Хрестовоздвиженський монастир у Полтаві, багато дорогоцінних речей безслідно зникло, частина козацьких ікон і майна була перевезена на Кубань. Яка ж доля була уготована чудодійній козацькій іконі? — В першій половині XIX століття ієромонах Йосип врятував ікону і перевіз її у Самарський монастир, де для захисту від злодійських посягань чужоземців вона зберігалася під іншим іменем — Самарської ікони Божої Матері. На жаль, подальша доля її губиться в невідомості.

Залишився опис ікони владики Феодосія: „Ця ікона мірою у довжину піваршину з вершком, дошка її з липового дерева, зклесна, зображення подібне до Ахтирської Божої Матері. З правого боку написано на ній розп'ятого на хресті Рятівника; при розп'ятті зображено ієрусалимський храм Соломона і запечатану труну; з лівого боку — стовп, який оповитий гілками, спис та тростина; на стовпі згори півень; з правого боку — сонце, а з лівого — місяць; пристрасні знаряддя — терновий вінець, чотири цвяхи на хресті, рука, молот, обценьки, тернова розга, глечик, чаша, ліхтар, риза, на якій написано жреб”.

Володимир Лагода

НАРОДНИЙ БУНТ У КРАСНОБРІДСЬКОМУ МОНАСТІРІ 1614 Р.

В шести кілометрах від Межилабірців, поруч головної дороги, підносяться сумні розвалини Краснобрідського монастиря, могила колишнього кипучого життя. Вони не дають уяви про давніший вигляд, ані про величину монастиря. Дивлячись на руїни, уявляємо собі монастир невеликим, придатним хіба для кількох ченців. Та від великого будинку, який бачимо на давніших картинах монастиря, де містилася школа, тепер нема ні сліду.

Про заснування цього монастиря та про його перші часи не маємо історичних відомостей. У Василя Гаджеги читаємо: „За традицією п. походить з 14 століття. Сліпий жебрак виликувався водою з тамошньої криниці, намалював чудотворний образ і поставив каплицю для цього образу. Пізніше князь Федір Корятович поставив над каплицею дерев'яну церкву і монастир та поселив туди ченців”.(1)

В XVII столітті монастир і село Красний Брід належало до мастків протестантського роду Другетів. Від 1605 року гуменським графом став Юрій III Другет, вихованець єзуїтських шкіл, конвертита на римокатолицизм. Як власник кількох сіл по другій стороні Карпат, він знав справи Берестейської унії в Польщі з 1596 року і вирішив зробити подібний акт у своєму Гуменському маєтку, де піддані більшістю були право-

славними. Він попросив римокатолицького єпископа в Перемишлі, Сецінського допомогти організувати цю акцію. Під патронатом римокатолицького єпископа був повірений цьому ділу уніятський Перемиський єпископ Анастазій Крупецький і два єзуїти. (2)

Крупецький прибув до Гуменного у 1613 році і відразу при підтримці графа Другета приступив до енергійної праці. Він мав, за намовою Другета, говорити передовсім з русинськими священниками гуменської жупи, пропонуючи їм об'єднання з Римом, як досконаліший ступінь їх сьогоднішнього стану, тому що вони і так нібито не змушені зрікатись своїх старих обичаїв та традицій, тільки щоб признати папу римського за голову Церкви. Другет обіцяв їм також статус на рівні з римокатолицьким священством.(3) Їхні переговори з православним Мукачівським єпископом були, мабуть, безуспішними.

Перша спроба унії мала бути урочисто проведена в Краснобрідському монастирі на свято Пятидесятниці 1614 року. Вибір Краснобрідського монастиря до проголошення акту унії з „Апостольською Столицею” був подиктований передовсім тим, що функціонував він як осередок релігійного та культурного життя цілої Лемківщини, знаний по обоїх сторонах Карпат. Од-

наче замір цей закінчився цілковитим фіаском. Православні вірні, в числі біля 13 тисяч, коли дізналися про заміри Крупецького, зорганізували народний бунт, під час якого було розігнано єзуїтів, а сам Крупецький був поранений. (4)

Йоаннікій Базилович (1742-1821), ігумен Мукачівського монастиря, автор шеститомної історії Церкви в Підкарпатській Русі, подав опис краснобрідського бунту в точній цитаті латинської книги „Історія Ісусового товариства” Йосипа Ювенція: „...У пятидесятицію та в попередніх днях туди напливали величезні

товпи побожісних богомольців. Католицький владика (так називають русини своїх архієреїв), тобто Анастазій Крупецький, перемиський єпископ, щоб прикрасити святиню, наказав зачинити поки що її двері; а взяв закрити схиматики, що їх не пускають до церкви, що вони не стерплять кривди, і враз беруться за дрючки та готуються виломати двері. Єпископ виходить і пробує словами втихомирити розлючених, але як не міг нічого вдіяти, уступив до святині, де безбожна товпа напала на нього через вікно з камінням, так що ледве його, скривавленого та напівживого вирвав

Розвалини Краснобрідського монастиря, сьоднішній вид

лицар Другет, що надійшов".(5)

Дуже цікаву інформацію до цієї цитати подав Заклинський. Отже в екземплярі історії Базиловича, котру він мав у своїх руках, в цьому місці є дві характерні дописки читачів, очевидно уніятських духовних: „*Чого хотів там католицький перемиський єпископ?*” і „*А нашто він там вліз?*” (6) Видно що ніхто не вірив описові єзуїта Ювенція, який надто вже розминався з правдою.

На другий день єпископ Крупецький все ж таки відслужив літургію та прийняв зеднання горстки йому прихильних священників. Католицький історик А. Пекар цю спробу зеднання коментує: „*Єпископ Атаназій Крупецький здобув собі прихильність василянських монахів з монастиря Святого Духа в Красному Броді та звідси розвинув унійну місію серед православної єпархії. Вірив, що нарід піде за своїми священниками. Через кілька місяців здобув для унії більше 50 духовних. Причиною переходу було це, що Крупецький представив такий самий варіант унії, який був прийнятий в Бресті в 1596 році. (...) Нарід однак совсім не знав о що їде.*” (7).

Нарід не хотів унії. Люди правдиво думали, що унія відбере їм прадідівську віру та обряди, і з часом вони стануться римокатоликами. Вони знали випадки, коли то під

час реформації православні парафії були примушовані приймати протестантську віру своїх панів — фєвдалів (згідно з засадою: *cuius regio, eius religio*), а пізніше через єзуїтів наvertані на католицьку віру, вже в латинському обряді. Так виникли римокатолицькі парафії в регіонах чисто православних, що підкреслює й сам василян Йосафат Тімкович.(8)

о. Роман Дубец

Джерела:

- 1) Василь Гаджега, *Додатки до історії русинів і руських церковей в єзуїт Земплинській*, Науковий Збірник Просвіти в Ужгороді, 1934, р.Х, стор. 56;
- 2) Корній Заклинський, *Нарис історії Краснобрідського монастиря*, Науковий збірник Музею української культури в Свиднику, I, Presov 1965, стор. 45;
- 3) Jozafat V. Timkovic OSBM, *Letopis Krasnobrodskeho monastiera*, Presov 1995, стор. 32;
- 4) Marian Bendza, *Prawosławna Diecezja Przemyska w latach 1596-1681*, Warszawa 1982, стор. 130;
- 5) Ivannicius Basilovits, *Brevis notitia fundationis Theodori Kariatovics*, Cassovie 1799, II том, стор. 399;
- 6) Корній Заклинський - як вище;
- 7) А. Пекар, *Нариси Історії Церкви Закарпаття*, „Analecta OSBM”, Рим 1967, стор. 24-25;
- 8) Jozafat V. Timkovic - як вище.

ПОЧИТАННЯ ІКОН В ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ

Реферат прочитаний дня 7 вересня 1997 року
на Праславленні Сяницької Чудотворної Ікони Божої Матері
(продовження з попереднього числа)

Знаємо, що Старий Заповіт при-
готовлював людей після гріхопадін-
ня до прийняття Спасителя, але і в
ньому знаходимо докази про іконо-
почитання, а саме: збудування Ківоту
Заповіту, що було видимим Обра-
зом присутності невидимого Бога,
щоб виводити думку до Первообра-
зу, себто, кінцеве ідеологічне значен-
ня Ковчегу було таким самим, що і
пізніше християнських ікон.

Бог сам наказав Мойсеєві виконати
два образи Херувимів і поставити їх на
звершення Ківоту. Кланяючись тим
Херувимам, кланяємось самому Богу
(Числ 20,6; Повтр. 10,8; 2 Цар. 6).

Також з наказу Божого Мойсей
повелів виткати Херувимів на засло-
ні, що відділяла Святилиш від Святая
Святих (Відхід 26,31-32). Це праоб-
раз новозавітного іконостасу. Сам
Господь Бог наказав Мойсеєві по-
ставити мідного змія в пустині (Числ
21,8). А це був прообраз розп'ятого
Христа. Цей мідний змій — то пічого
іншого, як в Новому Заповіті ікона
Спасителя. Храм Соломона рівнож
був прикрашений Херувимами (3
Цар.6,23-35; 8,7; Пар.3,10, 11,5-7). В
Посланні до Євреїв (9,5) згадується
про Херувимів слави, отож Новий
Заповіт не відкидав цього.

Церква Православна навчас, згі-
дно з правдою, що ікона існує від
початку християнства і була його
невідлучним атрибутом. Церква про-
голошувала, що ікона є наслідком
Божого втілення Ісуса Христа і що з
приводу того втілення ікона виникла,
через те зберігається у самій сутності
християнства, становить його інте-
гральну частину. (Leonid Pokrowski,
Teologia Ikony, Poznań 1993, str. 8).
Отже Іконам належиться „цілування,
почитання і поклоніння”.

Ми, при поклонінні Іконам, не
кланяємось їм, як речам, а кланя-
ємось тільки тим Особам, що на них
зображені. Честь, якою шановуєть-
ся ікона, сходить до першообразу, а
той, хто поклоняється іконі, покло-
няється істоті (іпостасі) зображеної
на ній. „Яко почит образ на перво-
образноє восходит” (Молитва на
освячення ікони).

Завданням ікони є ясніше і скорі-
ше нагадати про особу, яка на ній
зображена. Ми не прив'язуємо увагу
до матерії, а тільки скеровуємо дум-
ки до Особи чи події, змалюваної на
іконі. Не дошку чи форму почи-
таємо, але кланяємось і прославля-
ємо Того, кого бачимо на іконі: Спа-
сителя, Богородицю, Святих Апостолів,
Пророків, Мучеників та інших святих.

Св. Іоан Дамаскін говорить: „*Не поклоняюся матерії, а поклоняюся Творцеві, який став матерією ради мене. Він зволив замекнути в матерії, і через матерію зробив мені спасіння*” — „*І Слово сталося тілом*” (Ін. 1,14). Отець VII ст. Леонід Єропольський пише: „*Ми християни, тілесно цілуємо Ікону Христа, чи Апостола, чи Мученика, духовно цілуємо Самого Христа та Його Мученика*”. Отже честь і належне шанування складається не матеріальній речовій стороні ікони, а зображеній на ній Особі, яку ми сприймаємо внутрішньо зором душі. Ікона є нероздільно зв'язана зі Святою Літургією і її значенням є влучене в релігійну містерію.

Також в Посланні Східних Патріархів 1723 р. читаємо: „*Ікони ми почитасмо і пошану їм відносимо до Первообразу, так що ніяк не можна відділити почитання Ікони від почитання Того, Хто на ній намальований...*” (Митр. Іларіон, „Іконоборчегво”, стор. 133).

* * *

Найхаректнішою рисою церковного благочестя є, безсумнівно, шанування Божої Матері. Не зважаючи на багатство і різноманітність складу православного Богослужіння, напевно, чи можна знайти в ньому який-небудь, хоча б найкоротший і окремий „чин”, в якому не було б молитовного звернення до Богородиці, або з прославленням Її, або з благанням про поміч її заступництва, або ж з подякою за таке заступництво і допомогу.

Вірна своєму споконвічному передаванню Православна Церква, наче не знаходить слів, щоб достойно оспівати Матір Божу. І не знає меж в Її прославленню. Для нашої Церкви Богомати „*вища від всіх створінь небесних і земних*” — „*Чесніша від Херувимів і незрівнянно славніша від Серафимів*”. Відповідно до цього і заступництво Діви Марії своїм значенням і силою перевищує інші заступництва. В службі на Успіння Богородиці, де Її прославлення, можна сказати, сягає апогею, просто говориться: „*Слава Твоя Боголіпная*”, тобто така, яка властива тільки Богові.

В статті: „Пресвятая Богородиця — наша Покровительница” (Церковний Календар на 1988 р.) підписана мною А.А.Д. я писав: „*Вияв любові в слабкості нашого народу до Божої Матері проявляється від зарання нашого християнства. Літописець Нестор подас, що вже Аскольд і його воїни 860 р. під мурами Царгороду були поразені силою Богородиці*” („Повість временних літ”)

Власне це там, на Сході, колисці християнства, з апостольських часів розвинувся культ почитання Матері Господа нашого Ісуса Христа. Любов і пошана до Пречистої Діви Марії серед народів тодішнього Сходу була такою великою, що ще за Її життя багато християн відвідувало Ефес, а потім і Єрусалим, де жила Пресвята Богородиця, щоби побачити Матір Спасителя. Молитись і просити заступництва почали віразу після Її смерті. Першою молитвою до

Пречистої було „Богородице Діво”, згадане вже в найстаршій Службі Божій св. ап. Якова.

Там, на Сході, де відбулось сім Вселенських Соборів, де велась боротьба з сретиками, щоб заховати чистоту віри, де творились основні догмати православної віри та формувалась молода Християнська Церква, де зростала душа релігії — глибока побожність і любов до Богородиці. Там також установлено перші свята Богородичні з почитанням Її Ікон, де були перші явління і почитання Ікон Богоматері.

Наші предки, приймаючи християнську віру з Греції в її первісній формі, приймають всю спадщину з Царгороду, а разом з нею перейняли почитання і велику набожність до Пречистої Діви Марії. Та ще в продовж віків наш вірний народ виплекав своєрідну глибоку, ширю та різноманітну набожність до Божої Матері. Виявом цієї вікової набожності є Акафісти, Параклиси, Молебні та незліченні пісні в честь Пречистої. Все це свідчить про непохитне довір'я нашого народу в могутність та посередництво Божої Матері та Її заступництво.

І коли для греків Богородиця є „Панагія Деспоїне” — найвища Володарка, якій належить пошана і покора, бо Вона „чеснійша від Херувимів і славнійша від Серафимів” і Престол Її праворуч Бога, то на Русі Божа Матір — це вічно живий і завжди діючий символ найідеальнішого і найсвятішого материнства, яке завжди в народній творчості ви-

сувається на перший план в культурі Богородиці. Поняття „Найвищої Володарки”, що Русь прийняла від греків, набрало дещо іншого значення. У нас Пресвята Діва є не тільки Володаркою, Царицею, Матір'ю Сина Божого, але також Матір'ю Руського краю. Вже Ярослав Мудрий в 1037 р. віддав Святу Київську Русь під Покров Пресвятої Богородиці і, може дякуючи Її заступництву ми, мимо всіх лихоліть, вистояли як народ і залишилися на перекір могутнім цього світу при Православній Вірі. При тій вірі, яку найбільш полюбила собі Пречиста Діва Марія, як чисту науку Її Сина. Не кому іншому, а тільки ап. Йоану, Покровителю Східної Церкви, Ісус Христос з Хреста поручив Пречисту Діву, кажучи до Неї: „Це Син Твій”, а до ап. Йоана: „Це Мати Твоя” (Ін.19, 26-27).

Наш віруючий народ ототожнює Пречисту Діву як найніжнішу Матір, неперевершеної доброти серця, співучасницю всіх турбот і терпінь та помічницю у всіх потребах. Це до Неї через Її Ікону звертаємось зі своїми життєвими турботами, то Її просимо про заступництво у Сина Свого. Вона Покровителька наша ніколи нікому, хто з вірою приходить до Неї, не відмовляє своєї помочі. Ми твердо віримо, що Пречиста Богородиця є учасницею всіх найважливіших подій нашого життя. Тому вже новонародженій дитині вкладають іконку в рученята, щоби жодна зла сила не мала до неї доступу.

Іконою Богородиці батьки благословляють молодят на нову дорогу життя і що ікону молода забирає з собою. І таку ікону, якщо вірити переказам, привезла з собою з далекої Греції княгиня Анна — жінка Володимира Великого. Або коли котре з дітей виїжджас в далеку дорогу чи іде до війська нп. на війну, обов'язково забирає з собою іконку Богородиці.

Вона наша Покровительниця і Заступниця: *Заступнице християн непостидная, Молільнице до Творця незамінна! Не погорди голосами грішників, але, Благая, вийди з допомогою нам, що з вірою Тобі співають*" (Богородичен 6 голосу),

або: *„Царице моя преблагая, надіє моя, Богородице, приятельниця сиротам і подорожнім пристаннице, терплячим радосте...”*.

Іншим дуже важливим виявом любові в набожному житті нашого народу до Божої Матері є численні церкви, присвячені Її пам'яті: Собору, Успіння, Різдва і Покрови Пресвятої Богородиці з відсутніми місцями. А всі ці місця прощ мали свою окрему прославлену Ікону Богородиці, як нп.: Почаївську, Холмську, Жировицьку, Ліську, Кальварійську, Самбірську, Гошівську та інші, котрі прославлялись чудами, а віруючий народ отримував різно-

го роду тілесні і душевні ісціління від Чудотворних Ікон.

Сьогодні ми є щасливими свідками прославлення Сяницької Ікони Божої Матері. Цієї Ікони, котра вже від давна давала докази свого милосердя і заступництва за вірний наш народ (дивись - Церковний Календар за 1996 рік, сторона 94). Я тільки скажу, що наша сяницька громада є міцно пересвідчена, що це наша Покровителька врятувала нашу святиню від знищення і пожеж.

До нашої тепер катедральної церкви Ікона була перенесена в 1790 році з церкви Різдва Пресвятої Богородиці, що стояла при вулиці Гелі, тепер Міцкевича, і була розібрана на злочинний і фальшивий донос, що ніби - згоріла, з приказу австрійської влади („Шематизм..." з 1936 р.). На цьому місці австрійський уряд побудував лапцкасарні, де тепер є школа економічна.

Ми сьогодні, молячись, хочемо відновити забутий нами наш союз з Пречистою Дівою Марією, нашою Заступницею і Покровителькою. Прославляючи Її, будемо молитись до Неї, щоби Вона — Мати наша, сьогодні і завжди покривала Своім омофором нашу церкву і наш вірний Її Синовий народ.

Пресвятая Богородице спаси нас!

+ АДАМ
Архієпископ
Перемиський і Новосанчівський

„PROJEKT NA ZNISZCZENIE RUSI” Z 1717 ROKU

W ubiegłym roku minęło 400 lat od zawarcia Unii Brzeskiej. Był to rok hucznie obchodzonej przez Kościół Katolicki tejsze rocznicy, był to rok spotkań, dyskusji, sympozjów, podczas których nieraz padały potwierdzenia zasadności zawarcia umów unijnych, padały słowa dziękczynienia za akt zjednoczenia dwóch wyznań chrześcijańskich - rzymskokatolickiego i prawosławnego. Słyszeliśmy poraz kolejny przeświadczenia, że Unia była wspaniałym historycznym wydarzeniem, była ratowaniem ruskiego narodu i jego kultury przed zagładą.

Przy większości wypowiedzi, pochlebnych w stosunku do tych wydarzeń, wydarzeń które miały być, w pojęciu organizatorów, pomostem jednoczącym rzymskich katolików z wyznawcami prawosławia, miały być próbą pokojowego, ewangelicznego pojednania narodów i Kościołów, - padły również słowa, które nie potwierdziły zachwytów a nawet przeciwstawiły się im, bo przeciwstawić się musiały.

Śmiało i bez obaw możemy dzisiaj stwierdzić, że Unia Brzeska odniosła skutki zupełnie odwrotne od zamierzonych. Każdy zdaje sobie sprawę, chociaż niektórzy boją się to przyznać, iż była to czysta polityka, pozbawiona jakichkolwiek zasad ewangelicznych, że była to kolejna próba polonizacji i latynizacji Rusinów. Już po Unii Brzeskiej, w czasie wielkich akcji „misyjnych” papież Urban VIII (1623-1643) tak wyraził swoje życzenie: „*O Rutheni mei, per vos Orientem*

convertendum spero!” (*Och, moi Rusini, dzięki wam [przez was] mam nadzieję nawrócić Wschód!*) (1)

Potwierdzeniem założeń latynizacji i polonizacji niech będzie chociażby „Projekt na zniszczenie Rusi” z 1717 roku, który rzuca jaskrawe światło na ówczesny stosunek polskiej szlachty do ruskiego społeczeństwa i jego kultury. Projekt, który zawarł w sobie stare sposoby, jakich od wieków używano do zniszczenia Prawosławia i wschodniej kultury.

Poraz pierwszy, według o. W. Kudryka, był wydany przez unickiego kapłana Teodosija Brodowicza, arcyprzebitera gr.-kat. kapituły w Łucku, w książce pt. „Widok przemocy na słabą niewinność srogo wywartej”.(2) Ukraiński tekst znajdziemy w wydanej w Kanadzie pracy o. Kudryka „*Історичні матеріали*”. (3)

Pewne trudności mamy z ustaleniem autorstwa projektu. Trochymowycz twierdzi, że projekt jest dziełem polskiego szlachcica, fanatycznego katolika.(4) Natomiast autor „Krótkiej historii Chelmskiej Rusi” uważa, iż autorami projektu są jezuiti, którzy przedstawili go w 1717 roku na sejmie w Grodnie.(5) I chociaż sejm nie przyjął *de jure* projektu, to *de facto* był on wykonywany.

Był to doskonale opracowany plan systematycznego niszczenia, nie tylko prawosławia samego w sobie, jakby to się mogło komuś wydawać, lecz całkowitej polonizacji i latynizacji ruskiego narodu, czy to prawosławnego, czy też unickiego. (6)

Unicki historyk ks. dr Jurij Fedoriw w swej pracy „*Історія Церкви в Україні*”, potwierdzając zresztą, że głównym celem projektu była gwałtowna łatinizacja, głównie unitów, dzieli ów projekt na 6 zasadniczych części:

- 1) Potrzeba usunięcia ruskiej szlachty od polskich urzędów,
- 2) Naznaczenie na biskupów przychylnych polskiej polityce kandydatów,
- 3) Zakaz kształcenia Rusinów w szkołach,
- 4) Utrzymywanie kapłaństwa w ciemnocie,
- 5) Podporządkowanie hierarchii władzy polskich biskupów,
- 6) Wykorzystanie Żydów do usunięcia ruskiej szlachty z miast. (7)

Przejdźmy zatem do krótkiej analizy zawartych w projekcie punktów.

W 13-tu paragrafach autor daje konkretne wskazówki do „*wykorzenia zabobonnych lub jakichkolwiek obrządków greckich a wprowadzenia na to miejsce wiary świętej Kościoła Rzymskiego*”.

Konieczną potrzebę wprowadzenia projektu w życie autor motywuje tym, że Rzeczpospolita będzie bezpieczna tylko wtedy, kiedy między obywatelami będzie jedność, zgoda, miłość, a tego wszystkiego brakuje na terenach wschodniej Rzeczypospolitej.

Dlatego też „*każdy Polak, ...powinien włożyć na siebie obowiązek, ażeby obrządek grecki, obrządkowi łacińskiemu przeciwny, już to wzgardą, już przesładowaniem, już uciśnieniem zachowujących tenże (obrzędek grecki), lub inny-*

mi, ile być może, najskuteczniejszymi sposobami znosił”. Jednocześnie jakże obłudnie podkreśla się iż Rzeczpospolita w tym czasie powinna zachowywać jak najlepsze stosunki z Moskwą, aby w ten sposób „uśpić ją” i znacznie osłabić.

Drugi paragraf projektu zwraca naszą uwagę na przyszły los szlachty ruskiego obrządku, pozostających w unii i schizmatycznej (prawosławnej) wierze. Otóż nie mogą oni być dopuszczeni do sprawowania „żadnych urzędów ojczystych”, aby Rusini, dzięki swoim urzędowym stanowiskom, nie mogli utrzymywać przyjaznych stosunków z Polakami - katolikami: „*W szczególności zaś każdy Polak ma stronić w towarzystwie od Rusina; w sąsiedztwie żadnej z nim, chyba że dla swego pożytku, nie zawierać przyjaźni*”. W przeciwnym razie urzędnicy - Rusini mogą wynajdywać przeróżne sposoby dla obrony swoich rodaków. Autor proponuje ten punkt „obwarować konstytucją (uchwałą sejmową).

Zamożna szlachta, według projektu, nie powinna przyjmować na służbę Rusina, chyba że wyrzeknie się swej wiary. W miastach zamożniejszych Rusinów należało doprowadzać do bankructwa, aby „*nie mogli ratować się pieniędzmi, ani rozumem dać sobie radę*”. W tym dopomóc mieliby sprowadzeni Żydzi, którym oddanoby we władanie rynek i w ten sposób skierowano Rusinów do pańszczyzny. Wszystkie stanowiska należy obsadzić rzymskokatolikami.

Najważniejszą jednakże dla autora sprawą był problem ostatecznej likwidacji prawosławnej i unickiej hierarchii. Na no-

we katedry należy naznaczać takich hierarchów, którzy będą „*spokrewnieni z rodziną obrządku rzymskiego, ażeby za życia nie zbierali wielkich majątków, a to, co pozostanie po ich śmierci, nie Rosjanom, ale Polakom pozostało w spadku*”. Nie należy również dopuszczać do tego „*...aby biskupi ruscy zasiadali w senacie, ażeby swemu obrządkowi nie czynili powagi; aby nie starali się o promocję swoich Rusinów, ...a najbardziej, aby nawet myślą tego nie dociekali, co w subtelności będzie się zamierzać i wykonywać względem nich i całej Rusi*”.

Biskupów i księży należy podporządkować biskupom łacińskim. Biskupi wschodni mogą nosić tylko tytuł wikariuszy. Poza tym „popów” należy pozostawić w nieuctwie. Wówczas „*...nie będą znali porządku swoich obrzędów, od kogo i kiedy zostały ustanowione; ...nie będą nauczać ludzi; ...ani na koniec - nie będą mogli sprzeciwić się rozumnie ich zniesieniu*”.

Wreszcie podawane są przykłady z przeszłości stosunków żyd - pop, z których należy korzystać w dobie obecnej. „*Tymi i tym podobnymi środkami nasi przodkowie przymusili wielu schizmatyków do jedności Kościoła, a my używając (tych środków) resztę - da Bóg - uczynimy unitami, a potem wszystkich praerobimy na rzymskich katolików*”.

„Popowiczów”, czyli synów księży nie należy dopuszczać do zdobycia oświaty, przy czym niektórym dozwalać na naukę, aby w razie wykroczeń dzieci szlachty polskiej mogli oni „*błąd i wykroczenie złożyć na Rusi-*

nów”. Młodzieży wiejskiej w ogóle nie należy pozwalać na naukę w przyцерkiewnych szkołach „*ażeby chłopskie dzieci przyzwyczajają się nie do książki, lecz do pługa, sochy, radła, cepa*”.

Należy również „*wmawiać tym, którzy chcą być w stanie duchownym, ażeby prowadzili życie bezżenne i czynić im większe uszanowanie nad innych, większe dawać wolności, pomnażać dochody itd. A gdy wszyscy przyjmujący kapłaństwo zdecydują się na życie bezżenne, wówczas nasze zamysły (plany) osiągną zupełny skutek. Albowiem kiedy bezżenni popi będą umierać, przyjdzie czas na tych, którzy będą ich zastępowali: chłopskim synom zabronimy się uczyć, popowiczów nie będzie, szlachty niskiej też mało i to prostota; przeto przyjdzie na to, że będziemy (tam) naznaczali plebanów rzymskiego obrządku. Więcej też nam nie potrzeba*”.

Paragraf 11-ty bardzo jasno precyzuje cel projektu i sposoby wprowadzania go w życie, nawet z użyciem falsyfikatów: „*Dla łatwiejszego potępienia z czasem Rusinów, ...skuteczna będzie pięknie ułożona fikcja; a jeszcze skuteczniejsze będzie sekretne rozrzucenie ruskich pism, stosując się do przyzwoitości czasu - opatrzonych imieniem popów i władków - szkodliwych dla Rzeczypospolitej, szkodliwych dla imienia polskiego, szkodliwych dla wiary katolickiej. Byłby to wielki dokument swoich czasów na zniesienie religii greckiej w Polsce, i naszym zachęceniem dla stanu duchownego, jak i świeckiego, tak dla senatorów, jak i rycerstwa, do wykonania zbawiennego dzieła.*

Wszystkie te propozycje mają być wprowadzone w życie nie raptownie i nie jednocześnie we wszystkich częściach kraju. Plan powinien być realizowany najpierw tam gdzie katolicy przeważają nad Rusinami. „*A w ten sposób, powoli, roztropnie i mądrze, a w niektórych miejscach zachęceniem, zdradą, postrachem, przemienimy Rusinów na rzymian, co przesądzi, że łaską Boga, dzięki przgnieniu wszystkich, w całym kraju zakwitnie rzymski obrządek.*”

W końcu projekt podkreśla: „*Ruś pozostawiona w swoim obrządku, przez odierwanie się od moskiewskiej schizmy lub przez powrócenie do niej, groziłaby upadkiem Polsce; ale gdy ich przemienimy na rzymian, najpierw odbierzemy nadzieję moskalom jej odzyskania; potem - ściśle z nami złączoną - uczynimy nieprzejazną Moskwie. Co daj Boże. Amen.*”

Projekt ten, jak podkreśla Trochymowycz, był dla polskiej szlachty podstawą w jej działalności w stosunku do prawosławnych i unitów. Idee zawarte w projekcie były głównymi wyznacznikami polityki jezuitów i przychylniej im szlachty po Unii Brzeskiej. (8)

Kiedy zagłębimy się w historię unitów w Polsce, znajdziemy niejedną dowód zastosowania tego projektu w praktyce. H. Dylągowa słusznie zaznacza, że Kościół unicki od początku unii ulegał latynizacji. Dotyczyło to głównie liturgii, dogmatów, obrzędów, struktur organizacyjnych, architektury, wystroju cerkwi, stylu życia duchowieństwa itp. (9) W dalszej kolejności przyjęcie katolicyzmu w dużej mierze przyczyniło się do polonizacji. (10)

Przedmiotowe posunięcia zaogniły tylko sytuację w Rzeczypospolitej. Nie-

trudno się zgodzić, nie poraz pierwszy zresztą, z panią Dylągową która uważa, że „*unia nie przyczyniła się do likwidacji podziałów narodowościowych, społecznych, wyznaniowych, a wręcz przeciwnie - niektóre z nich pogłębiła.*” (11) W 1879 r. dziekan gr.-kat. Stefan Kaczala stwierdzał, że unia była potrzebna tylko po to by „*puścić Rusina na Rusina*”, czyli aby Rusini uniczyli Rusinów-prawosławnych i odwrotnie. (12) Natomiast Lew Szeptycki w liście do prawosławnego biskupa Jerzego Koniskiego pisał: „*Kiedy katolicy was zniszczą, to zabiorą się za nas. Już teraz w kłótniach nazywają nas schizmatykami.*” (13)

ks. Roman Dubec

Literatura:

- 1) С.В.Савчук і Ю.Мулик-Луцик, *Історія Української Греко-Православної Церкви в Канаді*, Winnipeg 1984, t. I s. 139;
- 2) *Історичні матеріали*, Winnipeg 1949, ss 46-47;
- 3) *ibidem*;
- 4) М.Трохимович, *Прокст знищення східного віросповідання на Русі в Королівській Польщі*. [w:] „Православний Вісник”, Київ 1974, Нр.10, s.29;
- 5) *Краткая история Холмской Руси*, изд. Холмского Епарх. Уч. Сов., г.Холм 1915, ss. 23-24;
- 6) О. Неміч, *Унія в історії України-Руси*, історичний нарис, Львів 1992;
- 7) Свяц Др Ю. Федорів, *Історія Церкви в Україні*, Toronto 1967, s. 249;
- 8) М.Трохимович, *dz.cyt.*, s. 31;
- 9) H.Dylągowa, *Unia Brzeska - pojednanie czy podział?* [w:] *Unia Brzeska. Geneza, dzieje i konsekwencje w kulturze narodów słowiańskich*, K-w 1994, s.48
- 10) *ibidem*, ss. 47-49;
- 11) *ibidem*, s. 51;
- 12) С.Савчук і Ю.Мулик-Луцик, *dz.cyt.*, s. 137;
- 13) М Возняк, *Історія української літератури*, Львів 1924, t. III, s. 97.

Ей, стояла заря

Ей, стояла заря,
ей насеред моря,
не была то заря,
лем съята Варвара,
панови кральови
барз ся сподобала.

І казал пан король
слугів зозвати,
святій Варварі
дары одослати,
святій Варварі
дары одослати.

Свята Варвара
дары не прияла,
панови кральови
грішыти не дала,
а слугове пішли,
дары одослали.

І казал пан король
слугы зозвати,
на святую Варвару
чкла накыршыти,
святую Варвару
босо водити.

А святая Варвара
барз ся того злякла
і перед Бога
на коліна клякла,
і перед Бога
на коліна клякла.

Милоцтивий Боже
буд же мі по руци
дай мі вытерпіти
тий невидний муци,
дай мі вытерпіти
тий невидний муци.

І казал пан король
слугы зозвати,
святую Варвару
в олії смажыти,
святую Варвару
в олії смажыти.

Свята Варвара
барз ся того злякла
і перед Бога
на коліна клякла,
і перед Бога
на коліна клякла.

Милоцтивий Боже
буд же мі по руци,
дай мі вытерпіти
тий невидний муци,
дай мі вытерпіти
тий невидний муци.

І казал пан король
слугы зозвати,
на святую Варвару
яму выкопати,
на святую Варвару
яму выкопати.

А слугове пішли,
яму выкопали,
святую Варвару
живу поховали,
святую Варвару,
живу поховали.

Пішов пан король
далеко на війну,
бавил він там
тридцет і три літа,
бавил він там
тридцет і три літа.

І святая Варвара
барз ся му приснила,

еще крацом панном
як передче была,
еще крацом панном
як передче была.

І казал пан король
слугы зозвати,
на святій Варварі
землю плюндровати,
на святій Варварі,
землю плюндровати.

А слугове пішли,
землю плюндровали,
і святую Варвару
живую застали,
і святую Варвару
живую застали.

А наш пане королю,
ст Варвара жива,
еще крацом панном
як на світі была,
еще крацом панном
як на світі была.

І казал пан король
слугів зозвати,
святій Варварі
головоньку стяти,
святій Варварі
головоньку стяти.

Еще пан король
руком не осяжыл,
а до пана короля
ясний перуи вдарил,
а до пана короля
ясний перуи вдарил.

*село Волтушова
— за Кольбергом
„Sanockie i Krośnienskie”*

Давно захоплювався я текстом, який поміщається нижче. Тоді, перед роками не розумів я ще до кінця суті справи, аж поки не знайшов документу опублікованого в „Читостях і рішеннях Львівського провінціального собору 1891 року“, в якому „Апостольська столиця“ наказувала Львівському митрополитові та всім владикам Галицької Митрополії зносити, трираменні хрести. Зносити „помалу и незначно и при даной отповідной способности“, по фарисейськи, ошукуючи людей. Цей документ є сьогодні трохи ширше знаний, цитований вже в видавництвах нашої спархії, тому не буду над ним задержуватись. Хочу тільки наголосити, що цій акції найсмільніше опирались вірні Перемиської Спархії, передовсім Лемківцями. Ще на початку тридцятих років нашого століття вірним села Гладивів вдалось виграти „бій“ зі своїм греко-католицьким парохом І.Злупком. Будуючи нову церкву, поставили „на своїм“, завершуючи її трираменними хрестами. Пізніше та сьогоднішню ситуацію добре знаємо. Греко-католицька спархія й духовенство з роками, з десятиліттями вміло переконала галичан до відкинення давньої святості - трираменного хреста

Гадаю, що інтересним буде прислухатись голосові номінального грекокатоліка сперед 90-ти літ й задуматись — що вдіяло з тамошніми дуцями латинство. Матеріал (з журналу „Наука“ на 1907 рік, стор. 170-172) друкується, для більшої достовірності, в ориґіналі, так як тоді писалось, пропускаючи лише твердий знак, а так-кож...о” „з дашком“ та „ить“, яких не маємо в програмі комп'ютера. (пнп)

КРЕСТ - СИРОТА

Було то в четвер по полудни. Не маючи ніякого важного заняття, вийшов я собі на хвильку в поле, щоби выдертись бодай на минутку з того мійського гамору, та віддыхнути свіжим воздухом. День був хороший, лиш ту и там на зводі небес переплывали хмарки, а острый осінній вітер шумів та здирав з берез пожовкле листье. На поли було тихо і спокійно, бо був то день святочный. Не було отже ту того житя, яке можно видіти в робучу днину, а до того еще літом або весною; не було ту тои красы, яка бы могла душу чоловіка чаровати. Пожовкло докола листье, змарніли цвіты, лиш містцями зеленілись еще по крестьяньских нивах: капуста, бураки и озимина. Не співали вже и птиці, бо полетіли кудись далеко за море, глядати тепійшою краины, лиш чорні ворони сідали по нивах та кракали сумно, наче плакали и тужили за марніючою красою. Я тимчасом ишов що раз дальше полями, и з болем души дивився на завмираюче житье природы. А вітер все шумів сумовито, наче шептав щось з деревами, котрі самотні серед нив и піль, гей-бы що то між собою крыли, скрывали, гей-бы що то між собою тулили и огрівали.

Я завернув в сторону, где ті дерева стояли, и узрів серед них старый трираменный крест. Нагнувся він до землі, мов той старец, на котрого плечах тяжит яка сотка літ, и пригорбила сго і тисне журбою, и гнете не одним лихом. Так и сей крест святыи пригорбила судьба, та нагнула до землі. Рамена креста покрыв густый мох, а містцями дерево попукало, поморщилося від дощу, снігу и вітру, гейбы то лице сідоголового старика, котрому журба и всякі житейські клопеты поорали чоло. Где-куда містцями виднілось з креста и порохно, и мені дивно зробилось, що не було чоловіка, котрый бы направив сей крест, або бодай сго підпер. Старец на старости літ остаєся сам в пустой хатині, его опускают всі, навіть его власні, часто невдячні діти, забувають на него, на свого батька, на его добродійства, на его тяжку працю, на недоспані ночі, не дивляться на поорані, почорнілі, та мозолами вкриті руки, котрі их живили, перед лихом боронили, та на людей выпровадили. На все то діти позабули. Коли выросли и красша им судьба усміхнулась, тогда покынули старого сивенького батька, лишили его на ласку долі, зіставили круглым сиротою...

Такой то долі діждався и отсей наш крест святыи, трираменный. Був він колись одинокою підпорою и надією, одиноким прибіжищем закріпощеных в тяжкій пятсотлітній неволи сынів бідной матери Руси; був він колись в их нуждах и недоли одинокою охроною, потіхою и осолодою, заступав им рідного батька и рідну неньку. Отирав их слезы, и потішав недією на лучшу будучність. Через сей крест святыи плыли перед трон небесного Царя всі жалі, наріканя и стоны осиротілых и угисненых сынів порабощенои Руси, погибаючої в тяжких оковах. Пятьсот літ плыли по тім дереві крестнім наши слезы, и зывали о пімсту... И взглянув Всевышній па ті слезы, и выслунав наши стоны и просьбы, скинув з нас оковы и высвободив з тяжкой неволі, зіславши поміч в добрых сусідах. А ныні той єдиный наш заступник, зістав, мов той старец, полишенный через невдячні діти! Мов та кругла сирота, стоит він ту серед пустого поля самотный, опущеный, забытый! Невдячні діти, відай запираются его, стыдаются до него признати, забули, чим колись він був для нас, забули на сго добродійства и благодати.

Тяжкі часы настали для того нашого святого знамени, мов для того старця. Ворогы гонять и переслідуют его, власных его дітей про-

тив нему підбурюють. З міст гонят сго на села, но и ту не має він спокою — сей крест на штрираменний. Бо где еще він стоїт на якій старій церковці або каплиці, и з відси его гонят, обтинають крыла... Сотки літ се знамя стало и красувалось на нашій землі, відпирало бодро всяки ворожи насильства — а днесь власни діти гонят его, викидають з его поміщення. Чого вороги не могли доказати, того доказують ныні самі наші выродні братя. Бо ныні настала нова мода, ныні повіяв инний дух... и що старе, що носить хоть бы лиш сліды давной минувшости, то вже до ничего, нездале, того вже любити не можна.

От таки думки снулись мені по голові, коли я дивився на отсей крест серед поля. Дивився я на отсе святе знамя, похилене, спорохнавіле, забуте; дивився, думав, а слезы мимовільно тиснулись мені з очей...

Я и не стямився, як надійшла чорна хмара и рясний дощ почав росити. Дивлюся, а з рамен забутого креста спадають каплі дощу, мов рясні слезы з очей старика, котрый плаче и нарікає на невдячных дітей. И дивлячись на ті спадаючі з креста каплі росы, став я сам себе пытати, чи не суть то... святі слезы, вытиснені на крестнім дереві невдячностію и негідностію руских дітей, погорджаючых тым святым знаменем. И мимовільно я здрогнувся, и налякався о судьбу тых дітей, на котрых ті слезы жалю и проклятія мали бы упасти. Но в тій хвили небо выпогодилось, сонце засвітило ясно, гей-бы давало світу пізнати, що покивджене знамя упросило для нас у Отця світів прощєня, що провинившіися діти прирікають поправу, а Творец прощає им их провины, бо Він их рідный Батько.

И я знов став вдивлятись в святы крест. Дивлюсь и ось здаєся мені, що на третім верхнім рамени креста написано: Ту злобою и людскою невдячностію розпята найбільша любов — Иисус Христос, котрый вмiсто прокляти навдачний нарід, кличе до небесного Отця великодушно: „Отче, отпусти им — не видят бо, что творят!”, „Они прийдут колись до розуму и навернутся”. На другім, середнім рамени, бачу я Самого Спасителя, котрый на дереві крестнім широко розтворив Свои рамена, наче бы хотів обіймити ними всіх утиснєных, пригноблєных, та понижєных. Ті святі рамена здавалися пригортати до себе всіх людей... без ріжницї, навіть тых, котрі зблудили,

если бы лиш они хотіли навернутись назад на дорогу правды, если бы лиш хотіли на ново полюбити отсе святе знамя, забуте тепер и понижене. На тертім скіснім рамени, здавалось мені, що бачу розп'ятого св. Андрея Первозванного, першого апостола нашої св. Руси. И сей святы́й апостол здавався говорити до мене: „Чи знаєш, що я казав прибитись на скіснім рамени креста? Бачиш, я одну руку простяг на долину, до бідного, пригнетеного народа, ту руку я подав ему, чтобы выдвинути его з біды, нужды и рабства, — а отсею другою рукою, простягнуеною в гору, я хотів у Царя світів, выпросити лучшої долі, милосердя и помочи для того народа, котрому я першій проповідав божественну науку. И отсею то рукою я рівночасно хочу тому народови показати, где має він шукати помочи, потіхи и осолоды в своєм тяжкім, тернистім, повнім горя и слез, туземном житю”.

И Господь святы́й знає, як довго був бы я стояв під тым крестом, углублений в таких думках и мыслях. Но нараз звук звонів вирвав мене з тои глибокої задуми. То звонили в місті на вечерню. Я пригадав собі, що то був праздник Воздвиженія Честного Креста, и мимоволі насунулась мені чудова гадка, що колись завитає радістний день воздвиженія нашого забутого, пониженого, рідного т р и р а м е н н о г о к р е с т а , а з тым днем настане щастливійша доля для нашої бідной Матери Руси, бо над нею знов засіє се святе знамя непобідимой побіды — наш святы́й т р и р а м е н н ы й к р е с т .

А. Ив. Л.

Антифончик

діточа
сторінка

о. ПЕТРО
КОВАЛЬЧИК

РІЗДВЯНА ЗІРКА

Сніжинки
перлинки
в вечірній імлі...
Ізвори
і гори
потонули в тьмі.
В долині
хатини
в обіймах снігів.
Кудлаті,
патлаті,
ох, хмари страшні
— розбились,
розплились
і щезли мов тінь...
Вже зірка
вечірня
зсилає свій блиск
і радість
та щастя
звіщає для всіх

О. ВЕРИГІНА

РІЗДВЯНИЙ СОН

Як гоже! — думала Катруся засинаючи: — Завтра Різдво, ще й неділя - можна не тільки не йти в школу, та й не пропускати уроків, ні писемних завдань і ранком, до самої церкви, спокійно гратися з новими забавками, що їх напевне покладуть під веселу ялинку... Тільки й мені треба покласти туди мій дарунок — для мами, для батька, а

тому треба буде проснутися скоріше... — і, тупнувши шестикратно ногою, щоби не переспати шостої години, Катруся звинулася у клубок й відразу заснула глибоким та радісним сном.

Та невдовзі щось нібито пробудило її. Вона почула зі всіх сторін неясні зітхання, кроки й тихі розмови.

— Якою мовою вони розмовляють? — думала Катруся. — Якосьто до нічого не подібне, а я усе розумію — „Скоріше, скоріше, зірка вже світить...” Та це ж кажуть про різдвяну зірку! — вигукнула вона й широко відкрила оченята.

І що ж? — кімнати вже не було. Вона стояла під відкритим небом, навкруги хилилася суха трава, дихав тихий, теплий вітер й по ледь замітних стежинках тисячі звірів йшли десь, захвачуючи її з собою.

— Де ж це я? — подумала Катруся: й чому тут тільки одні звіри? Що я роблю серед них? Невже я також звір?

Вона поглянула на свої ноги в білих черевичках, на сої руки та строкату суконку й заспокоїлась, що залишилася тою, що й перше.

— Йти, без кінця йти! — сказала вона. — Та куди?

— Зірка... зірка... — заспівала висока чапля, настигаючи її.

— Зірка... зірка... — пискнуло щось під її ногами.

Катруся підняла голову й побачила низьку, світлу, сяючу та не осліплюючу, а якусь м'ягеньку, добру зірку.

— Різдво, — подумала вона, — і ми йдемо до вертепу... Та чому я, а не Микола, Іринка, Олекса... Вони всі ліпші від мене... і, вже, найкраща всіх Кітка-Майка.

— Краці, краці! — прозвенів чийсь голос біля її вухка.

— Краці, бути може, — пискнула миша під її ногами, — одначе ми всі за тебе просили!

— Чому? — запитала Катруся — я ж така несміла?

— Дійсно, — відказав третій голос, й Катруся побачила світлі крила тут ось, біля своєї голови.

— Мій Ангел, — подумала вона. — Тільки він зі мною, та звірі.

А вдалині за деревами вже блискотіли вогні Вифлєсму, й м'ярко темніла печера, на яку опускалася зірка.

— Чому ж я тут? — запитала Катруся.

— Звірі просили за тебе, — сказав Ангел. — Ти колись врятувала мишку від киці, а вона вкусила тебе... ти вийняла осу з води, щоб вона не захлинулась, й оса вжалила тебе... звірі не забули свого гріху та захотіли взяти тебе зі зобою у цю пай-світлішу їх ніч... та дивися...

Катруся побачила вхід у печеру та в її високі ясла, і несподівано така ясність залила її душу, й така радість наповнила її, що вона про ніщо більше вже не питала, а лише низько, низько поколонилася до ніг Дитяти посеред Ангелів, птиць та звірів.

з російської мови переклав П. Мурянка

Redakcja kwartalnika „Antyfon”

W odpowiedzi na pismo z dnia 29.07.97 r. przesłane na adres Parafii Prawosławnej w Lublinie wraz z kwartalnikiem „Antyfon” informuję, iż z dużym zainteresowaniem przeczytałem Wasze czasopismo i jestem pod jego wrażeniem. Cieszę się, iż jest ono w całości poświęcone życiu Cerkwi Prawosławnej. Stąd też uważam, że poczytność tego pisma będzie duża wśród naszych wiernych. Dziękując Wam za tę godną pochwały inicjatywę życzę wielu sukcesów, a przede wszystkim błogosławieństwa Bożego.

Uprzejmie proszę o przysyłanie 10 sztuk kwartalnika (za pobraniem). W miarę wzrostu zainteresowania pismem zwiększę zamówienie.

Z należnym szacunkiem

**Proboszcz
ks. Jerzy Bogaciewicz**

Редакция „Антифону”

Прошу о систематичну высылку за заличньом почтовым 3 примірників „Антифону”, почавши од Нр 2. Номер 1 набыл єм в часі побыту в Кукукові. Матеріялы заміщены в 1-шым номері сут дуже цкавы, длытого заітересували ся тым кварталньником ищы дві особы.

**Дзвончык Іван
Звєжсинь**

Szanowna Redakcjo!

Latem tego roku los sprawił, że zwiedziłam Wysową. Byłam bardzo wzruszona, zwiedzałam cerkwie, widziałam Wasze chatki i moje wspomnienia ożyły. Urodziłam się w 1939 roku w Borysławiu, pow. Drohobycz, tam chodziłam do szkoły; w 1956 roku wróciłam do Polski. Tam była i moja Ojczyzna. Ja też kocham i tęsknię jak Wy.

*Бо як тебе не любити,
Не обняти, не пестити
Отчинонько золота...*

*Коли в тобі, де лиш гляну,
Всюди чудна красота.*

Szanowna Redakcjo, mam konkretną prośbę. Pragnę mieć książkę ukraińskiego pisarza Iwana Franko „Borysław się śmieje” lub inne opowiadania tego pisarza („Przy pracy”, „Nawrócony grzesznik”). Książka może być w języku polskim lub ukraińskim. (...)

Jeżeli moja prośba nie będzie mogła spełnić się, to i tak dziękuję za to, że mogłam napisać.

Życzę zdrowia. Z poważaniem

Jadwiga Głogowska
Szczawno Zdrój

Слава Иисусу Христу!

W związku z otrzymaną przesyłką Kwartalnik Diecezji Przemysko-Nowosądeckiej „Antyfon” w ilości 20 egzemplarzy, chciałbym wyjaśnić redakcji, iż przez trzy Niedziele zachęcałem wiernych Parafii Prawosławnej pw. Podwyższenia Św. Krzyża w Rudnej i Parafii pw. Wszystkich Świętych w Głogowie i tylko dwa egzemplarze zostały sprzedane. Pozostałą ilość 18 egzemplarzy odsyłam redakcji.

Błogosławieństwa Bożego całej redakcji. Z miłością w Chrystusie

Proboszcz Parafii
Ks. Sławomir Kondratiuk

Odpowiedzi redakcji

Wielebny Księżę! Współczujemy Parafianom... A może oni nie umieją czytać? Może ku wielkim Proboszczowskim obowiązkom trzeba jeszcze dołożyć edukację? To znaczny trud, ale napewno oplacalny i zbawienny. Warto spróbować!

Szanowna Pani Jadwigo! Mamy, oczywiście, książki wielkiego Iwana Franko, ale tylko na potrzeby redakcji. Wierzymy jednak, że za naszym pośrednictwem znajdzie się dobra dusza i spełni Pani życzenie. // Prosimy Czytelników o kontakt z nami, bowiem nie ośmielamy się podawać do publicznej wiadomości Pani adresu.

Wszystkim dziękujemy za listy. Wszystkich serdecznie pozdrawiamy. Redakcja.

ПЕРЕДПЛАЧУЙ, ЧИТАЙ, ПОШИРЮЙ

„Антифон”

„Antyfon” —

TWOIM CZASOPISMEM

МАШ ТАЛАНТ І ПЕРО — ПИШ ДО

„Антифона”

„Антифон”

ЖДЕ НА ТЕБЕ !